

Katoliški GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

34170 Gorica, Riva Piazzutta, 18 - Tel. 83-177

PODUREDNIŠTVO:

34135 Trst, Vicolo delle Rose, 7 - Tel. 414646

Polletna naročnina . . . . . Lir 3.000

Letna naročnina . . . . . » 6.000

Letna inozemstvo . . . . . » 8.000

Poštno čekovni račun: štev. 24/12410

Leto XXVII. - Štev. 44 (1376)

Gorica - četrtek, 6. novembra 1975 - Trst

Posamezna številka Lir 150

Koroškim pevcem v pozdrav

V slovenskem svetu se je med ljudski mi povestmi uveljavila Miklova Zala. Za njo pa njena dramatisacija, Miklova Zala na odru. Domovina Miklove Zale pa je Rož, oziroma točneje St. Jakob v Rožu, kamor spadajo Svatne, domovina Miklove Zale.

To je čudovita koroška deželica med Dravo in Karavankami, ki je v preteklosti dala ne samo Miklovo Zalo, temveč tudi večje število ljudskih pesnikov in dramatikov, tako da je v preteklem stoletju zaslužila naziv »male slovenske Ate-ne«.

Iz teh krajev so bili doma znani »bukovniki« ali ljudski pesniki: Miha Andreas, kmet in tkalec (1762-1821), Andrej Schuster Drabosnjak, znan posebno zaradi nekaterih ljudskih verskih iger (Izgubljeni sin), Fr. Saleški Treiber (1809-1878), ki je avtor prelepe Njav črkez jizaro, potem Janez Kajžnik, ki je zložil prav tako povsod znano Pojdem v rute.

V Rožu je nastala tudi koroška himna Rož, Podjuna, Zila / venec treh dolin. Besedilo ji je dal dr. Janko Mikula, doma pri Baškem jezeru (r. leta 1904), melodijo in harmonijo ji je nadahnil Pavle Kernjak (r. v St. Ilju ob Dravi 1899).

Gre torej v resnici za deželico, kjer je živila in še zmeraj živi ljudska pesem.

Da bi se ta pesem ohranila in še naprej budila koroška srca, so lansko leto v St. Jakobu, ki je središče Roža, ustanovili nov pevski zbor, ki ga vodi prof. Lajko Milisavljevič iz Ljubljane. Takole pravijo sami o sebi:

»Ljubezen in veselje do domače pesmi sta nas spodbudila, da smo v St. Jakobu ustanovili nov pevski zbor. Težko je bilo naše okorne jezike in naša grla dvigniti na malo višjo pevsko raven. Zdaj so se naši glasovi že toliko izurili, da lahko tudi na odru zapojemo to, kar nam je vsem najbolj pri srcu — naše rožanske pesmi; izvirajo iz korenin kmečkega življenja, peli so jih naši dedej in babice in tudi nam zato ugajajo, saj smo zrasi iz domače zemlje.«

Tako so rožanski pevci povedali o sebi ob prvem javnem nastopu v St. Jakobu dne 5. januarja letošnjega leta. Od tedaj so nastopili že večkrat z naštudiranim programom.

Prihodnjo nedeljo 9. novembra bodo rožanski pevci prišli med nas goriske rojake. Njih gostovanje je sad sodelovanja med Krščansko kulturno zvezo v Celovcu in Zvezo slovenske katoliške prosvete na Gorškem. Spetoma se bodo koroški pevci ustavili še v Zabnicah, kjer bodo imeli dopolne po maši prvi nastop ob 11.30.

Povabili smo jih v Steverjan, ker se nam zdi, da koroška ljudska pesem bolj kot v gorško mesto spada v svoje naravno podeželsko okolje, ki se je pri nas še najbolj ohranilo v Steverjanu.

V nedeljo bomo torej v Steverjanu slišali koroški zbor, ki bo pel koroške pesmi. Posebnost koncerta bo namreč v tem, da bo zbor izvajal samo ljudske pesmi iz Roža in sicer v rožanskem narečju.

V spremni brošuri razlagajo: »Koncertni spored spada v vrsto pokrajinsko-osebnih stilnih koncertov s poudarkom na ljudski pesmi iz Roža. V sporedu so zastopani vsi pomembnejši prireditelji koroških narodnih pesmi s kronološko razvrstitvijo njihovih rojstev in vsebuje kar deset krstnih izvedb. Spored, ki ga je sestavil zborovodja Lajko Milisavljevič, je izbran skrbno in lahko služi kot zgled stilnega sporeda.«

Spored obsega dvanajst pesmi, ki govorijo o življenju koroškega človeka v preteklosti. Opevajo kmeta, vojaka, pastirja, furmana, boroveljske »pilije« (puškarje) in druge stanovce. Pojejo o vigradi in zimi, zlasti pa še o ljubezni med fantom in dekletom, o zvestobi in nezvestobi, o bridki ločitvi in o smrti ljubljene bitja.

Dr. Pavle Zablatnik, ravnatelj slovenske gimnazije v Celovcu in sam dober poznavalec ljudskih izročil na Koroškem, piše: »Naša pesem, ki zdaj vriska, zdaj plaka,

naj nikar ne utihne! Ubožnejši od berača bo vsak, kdor si jo pusti vzeti; neroden kramar bo vsak, kdor jo ponuja v zame-no za tujo navlak; zavidanja vreden pa, kdor je spoznal njeno vrednost ter vzljubil njeno lepoto!«

Tudi gorški Slovenci se zavedamo resničnosti trditve dr. Zablatnika. Tudi mi ljubimo našo ljudsko pesem in se želimo ob njej obogatiti. Zato kličemo pevcem iz Roža:

Bog vas sprimi, bratje Korošci, ki nam prinašate svojo večno lepo pesem!

ZVEZA SLOVENSKE
KATOLISKE PROSVETE

Moč sovjetskega vojnega ladjevja

Celotno rusko vojno ladjevje sestoji iz baltske flote s 140.000 možmi, iz črnomo-rske flote s 120.000 možmi, iz vzhodne flote s 130.000 možmi in severne flote s 100.000 možmi.

Enote mornariškega letalstva štejejo skupno 100.000 mož. K temu je treba prištetih še 200.000 mož obalne obrambe in 20.000 mož mornariškega topništva. Skupna moč znaša 810.000 mož. Mornarico dopolnjujejo še mornariški udarni pionirji, protiletalska obramba in možje-žabe.

Za poseg v Severno morje ima mornarica pripravljenih 40 ledolomilcev, med temi 5 enot vrste »Moskva« s po 12.480 tonami. Ledolomilec Lenin s 16.000 tonami je na atomski pogon. Ta lahko pri hitrosti 3-4 vozle izseče v do 2,5 m debel led 30 metrov širok kanal. Pri dobavah iz zaledja razpolaga sovjetska flota z vrsto prevoznih ladij, ki so tako opremljene, da si lahko same utrejejo pot skozi led.

V primeru morebitne vojne z Zahodom, piše maršal Sokolovski v svojem delu »Sovjetska vojaška strategija«, bi moglo voziti med Evropo in Sovjetsko zvezo zaradi preskrbe čet stalno 2.000 tovornih ladij. Vojaški pristan Murmansk z bazami Severnomorsk in Polyarnii so zaradi Zališkega toka vse leto brez ledu in s tem odprti do vseh morij. Zato so Sovjeti Murmansk izgradili v največjo mornariško bazo na svetu. Je oporišče za 560 plovnih enot, med temi za 160 podmornic, od katerih je 65 na atomski pogon. (Celotna ameriška atlantska flota obsega 358 ladij vključno s 40-50 enotami v Sredozemlju - stanje avgust 1974.)

Beneški Slovenci pred videmskim pokrajinskim svetom

V drugi polovici septembra je v Vidmu zasedal letos izvoljeni pokrajinski svet. Ker je šlo za prve seje, si je svet hotel začetati nekaj smernic za svoje delo. To so izrabili nekateri svetovalci, da so iznesli tudi probleme beneških dolin.

Oglasili so se komunist prof. Petricig, socialist Tiburzio, član Movimento del Friuli Comini in za DC Chiabudini. Vsem je na koncu odgovoril predsednik Turello.

Petricig in Tiburzio sta vložila na predsednika pokrajine tudi poseben dnevni red, v katerem predlagata, naj bi pokrajinska uprava sklicala posebno konferenco, ki bi obravnavala probleme Slovenske Benečije in njenih prebivalcev. Ko je prof. Petricig nastopil, je svoj govor začel s pozdravom v beneškem narečju, nato je nadaljeval v italijanščini.

Vsi govorniki so se dotaknili znanih gospodarskih, političnih in etničnih težav v Beneški Sloveniji, ki je o njih govora že deset let in več. Predlagali so različne rešitve. Toda od svojih kolegov v pokrajinskem svetu se je glede narodnega vprašanja v Benečiji odmaknil svetovalec Chiabudini. Ponovil je že staro trditev, da pre-

Novi zakon o družini

19. maja letos je bil v Italiji sprejet nov zakon o družini: stopil je v veljavo 21. septembra. Zakon št. 151 sestavlja 240 členov, ki v celoti nadomeščajo na tem področju civilno pravo iz l. 1942.

Novo pravo je prišlo na dan po dolgih letih razpravljanja in zavlačevanja, kar dokazuje, da je družinska ustanova zelo občutljiv predmet in smo pri njem posebno trdno vezani na izročilo. Kjer koli se družinske zgradbe tudi samo rahlo dotaknemo, nam da vtis, da se bo vse razmajalo in zrahljalo. In vendar so novi družbeni odnosi in nove zahteve sodobnega človeka vpile po nekaterih spremembah, katere so v resnici dobrohotno sprejeli celo najbolj za-grizeni branitelji in oboževalci preteklosti.

Med drugim je bilo prejšnje pravo, kljub nekaterim poznejšim popravkom, pokorno uglaseno na fašistična načela, po katerih je družina blestela med skrajnostima pokorščine in oblasti. Nova ustava iz leta 1948 je hotela dati družinski ustanovi novo usmeritev in demokratični pečat, a politične in pravne silnice so ta premik zavirale do današnjih dni.

ISKANJE ENAKOPRAVNOSTI

Po prejšnjem pravu stoji mož na vrhu družinske piramide, je njen poglavar in gospodar imetja. Žena se mu mora pokoriti, nositi njegov primek, mu pasivno slediti v nova bivališča in pokorno ostajati doma, ako ji mož brani stopiti v službo. Nezvestoba je pri možu odpustljiva, ne pa pri ženi. Zaradi ženine nezvestobe je z lahkoto prišlo do ločitve, zaradi možove pa ne. O vzgoji odloča mož.

Novi zakon to krivično razlikovanje pravilno izbriše in priključuje iz pozabe načelo, da naj zakonska zveza temelji na enakopravnosti in ljubezni. V novem zakonu žena ohranja svoj priimek poleg moževega in svoje državljanstvo, tudi če ga mož menja ali ima že drugo. Oba imata enake pravice in dolžnosti. Skupno odločita kraj

bivanja in usmerjenost družinskega življenja. Vprašanja, ki se tičejo otrok, morata reševati soglasno. Vsak od dveh mora po svojih močeh in zmožnostih pomagati in sodelovati za blagor družine. Za njene potrebe skrbita z dohodki svojega imetja in s poklicnim ali gospodinjskim delom.

Italijansko pravo tukaj prvič omenja gospodinjsko delo in ga priznava kot važno ter enakovredno vsakemu drugemu delu. Družina postane torej ustanova, kjer bo vsaka odločitev sad soglasja in sodelovanja. Moževo oblast zamenja dialog. Tako sožitje blagodejno vpliva na otroke, ki se že zarana navadijo na skupno življenje, kjer nikogar ne tlači neoporečna oblast enega človeka. V takem sožitju se enotnost družine lahko samo utrdi.

Lahko rečemo, da je to načelo postavljeno kot temelj novega družinskega prava. Za zavarovanje tega temelja predvideva zakon poseg sodišča, ko zakonca ne najdeta poti do soglasja. Zaradi te možnosti je nova zakonodaja naložila tudi na nasprotja, češ da pomeni sodnikovo vmešavanje skrunitev družinske samostojnosti. V resnici sodnik ne more ozdraviti bolezni, ki v mnogih primerih razjeda družino v temeljih, gotovo pa je, da bo večkrat lahko pokazal pot k rešitvi.

Pripomniti je treba tudi, da sodnikov poseg ni nikoli vsiljen, ampak ga morata zakonca sama zahtevati: postopek je zato popolnoma upravičen. Če sodnik ne doseže pobotanja, lahko na željo zakoncev razsodi. Za svoje delo se sodnik lahko poslužuje pričevanja prizadetih otrok, ki so dosegli 16. leto starosti. V težkih primerih je predvidena ločitev, pri katerih pa se ne označi več s pečatom krivde enega od zakoncev, ampak jo smatramo kot zadnjo stopnjo zapletene družinske krize. Ločitev je lahko soglasna ali po sodnem postopku.

OTROCI IN NJIHOVA VZGOJA

Zakonca imata dolžnost zdrževati in vzgajati otroke. Pri tem morata vpoštovati njihove zmožnosti, naravne nagibe in želje. Tako naroča novi zakon in poudarja še, da imajo starši do nezakonskih otrok iste dolžnosti kot do zakonskih. O vzgoji odločajo starši skupno in ne samo oče. Sinovi morajo spoštovati starše in jim po svojih močeh pomagati na vseh področjih. Kot vodilno načelo velja, da starši sklepajo o otrokih ozirajoč se izključno na njihovo korist in ne na svoje ugodje. Pogosteje kot doslej nastopi sodnik in tudi njega v odločitvah vodi bolj korist otrok kakor staršev.

Nova zakonodaja torej odločno zapira pot sebičnosti zakonskega para v odnosih do potomstva in daje prednost svobodnemu razvoju otrokove osebnosti. V duhu novih pravil bo tudi vedno težje, da bi družina ostala pred zunanjim svetom kot zaprta trdnjava. Nanjo bodo vplivale silnice, ki jo bodo nagibale k dinamičnemu in odprtemu razmerju z družbo.

Zaradi tega naj bi družina tudi zgubila monopol v učenju in vzgoji otrok in bi pri oblikovanju mladih v zrele osebnosti imele od-slej večjo težo znanje in silne. Razumljivo je, da s tem nista prav nič prikrajšani ne pravica ne dolž-

nost staršev, da vložijo vse moči za dobro vzgojo svojih otrok. V družinskem krogu ostaja to njihovo delo nenadomestljivo in od njega neločljivo.

PREMOŽENJE IN DEDIŠČINA

Po starem pravu je največji delež imetja prehajal premočrtno v roke prvorojenca, medtem ko so bili zakonec in drugi potomci zapostavljeni. Sam namen zakonske združitve je bil včasih zaradi tega popačen: večkrat so starši želeli potomce samo zato, da bi sprejeli posest nad premoženjem, namesto da bi imetje smatrali kot vir za potrebe in blagor otrok. Iz tega vidika je premoženje pravi malik, ki ga družinski gospodar neprestano hrani in veča, žena pa mu z doto doprinese čim več, tako da postane mnogokrat dota važnejša od žene same.

Današnja zakonodaja smatra premoženje samo za vir, iz katerega se črpa za skupne potrebe družine; v vsakem primeru pa mora biti podrejeno načelu vzajemnosti in enakopravnosti, ki odkljuje družino.

Prva posledica tega načela je, da morajo tako starši kakor otroci — vsak po svojih zmožnostih — skupno skrbeti za potrebe družine. V sklopu tega pravila dobi pravilno ceno tudi ženino gospodinjstvo. Tudi starši zakoncev imajo določene dolžnosti, ako se družina znajde v težavah.

Druga posledica omenjenega načela je združitve imovin, ki so bile pridobljene med zakonom. Zakonca imata zato skupno last nad stvarmi, ki sta jih v dobi zakona kupila, nad dobičkom, ki ga morabit te stvari donajajo in nad zaslužkom, ki ga vsak pridobi z delom. Kot osebna last ostane imetje iz dobe pred zakonsko zvezo, dediščine, darila in strogo osebni predmeti. Glede tega splošnega pravila pa se zakonca lahko pogodita drugače in to potrdira z uradno listino.

Nov pogled na družinsko premoženje daje tudi vsakemu članu družine priznanje za to, kar doprinaša skupnosti. S tem je konec poveličevanja gospodarjevega dela v primeri z delom drugih članov. Posebno ženino domače delo je bilo vedno malo cenjeno in še manj plačano: od zdaj naprej velja za enakovredno kateremu koli delu. Dota je že sama po sebi izgubila svojo nekdanjo važnost, iz nove zakonodaje pa je popolnoma izbrisana.

Ko se družina ukvarja s podjetjem, ima pri njem besedo vsak član družine, ki pri njem sodeluje. Pravico imajo do dohodkov in z drugimi člani po večinskem sistemu odloča o usmeritvi proizvodnje, o rabi dohodkov ali o pre-kinitvi delovanja.

Tudi nova pravila o dediščini se skladajo z duhom reforme. V preteklosti je bil preživel zakonec hudo izrinjen pri podedovanju in ostali dediči so se ga lahko znebili z odplačilom njegovega deleža. Po novem stoji zakonec na prvem mestu pri razdelitvi dobrin. Njemu ostane tudi pravica nad bivališčem in pohištvom. Zakonec, ki živi ločeno, a ne po svoji krivdi, ima iste pravice kot ne-ločeni. Končno imajo pri dediščini nezakonski otroci pravice drugih otrok.

(nadaljevanje na 2. strani)

OKNO V DANAŠNJI SVET

Kurdski narod, razdeljen med pet držav, Sovjetsko zvezo, Turčijo, Iran, Irak in Sirijo je letos doživel svojo novo tragedijo. Zaradi sporazuma med Iranom in Irakom 1. aprila je Iran Kurde nehali podpirati v njihovi borbi za neodvisnost. V strahu pred maščevanjem s strani Iraka se je na desetisoče Kurdov zateklo v Iran, kjer živijo v taboriških barakah. Vseh Kurdov je 10 milijonov.

Vsak umor je zločin

Sv. oče Pavel VI. je španski vladi izrazil sožalje ob umoru treh policistov, ki so bili ubiti od teroristov ob izvrševanju svoje službe. V pismu je rečeno, da sv. oče te uboje prav tako obžaluje kot je obžaloval, ko general Franco ni hotel pomilostiti petih baskovskih rodoljubov.

Svetoletno romanje duhovnikov internirancev

Za sveto leto je poromalo v Rim tudi 200 duhovnikov, ki so bili internirani v taborišču Dachau ter so se srečno rešili iz njega. Pri sprejemu jim je sv. oče spregovoril o veličini njihovega trpljenja in o svetoletnem duhu sprave. Omenil je tudi dva rajna tovariša iz dachauskega taborišča češka kardinala Berana in Trochto.

Mednarodni euharistični kongres

Vršil se bo od 1. do 8. avgusta 1976 v Filadelfiji v ZDA in je že 41. v svoji vrsti. Tema kongresa, ki jo je odobrila papež, je: Presveta Euharistija in lakota človeške družine. Ker je kongres mednarodni, zadeva vso Cerkev. Zato stalni odbor za euharistične kongrese želi, da bi se vsaka krajevna Cerkev nanj pripravljala, in sicer tako, da bi prirejali konferenco o presv. Euharistiji in širili pogostno češčenje, 8. avgust 1976, zaključni dan kongresa pa obhajali s primerno slovesnostjo.

Namen priprave in kongresa samega je, da bi vsi udeli Cerkev znali bolj ceniti prečiščeni dar, ki ga je Kristus zapustil svoji Cerkvi. 8. avgust 1976 bo v Filadelfiji »statio orbis« - shod vsega sveta, ki naj bi v slavljenju presv. Euharistije označeval edinstvo Cerkev.

Hrvaška nedelja na Gradiščanskem

Gradiščanska (Burgenland) je dežela ob avstrijsko-madžarski meji. V njej živi močna hrvaška manjšina. Hrvti so se tod naselili v času turških vpadov. Ti Hrvti vsako leto na prvo nedeljo v oktobru praznujejo v glavnem mestu Gradiščanske v Železnom (Eisenstadt) svojo »hrvaško nedeljo«. Letos so morali zaradi državnozbornih volitev to praznovanje za en teden prestaviti. Dopoldne so imeli slovesno sv. mašo v gornji cerkvi, popoldne pa Marijansko pobožnost. To je letos vodil novomastnik Tomaž Krojer, rojak iz Gradiščanske.

700 let stara švicarska stolnica

Švicarsko mesto Lausanne ob Zenevskem jezeru slavi letos 700letnico svoje stolnice. V zvezi s tem so letos 1. julija odprli posebno zgodovinsko razstavo, po solah, pa tudi drugih mestnih ustanovah so se spominjali, da je »papež Gregor X. s 7 kardinali, 4 škofi in opati vpričo habsburškega cesarja Rudolfa I. leta 1275 slovesno posvetili« njihovo stolnico. Tako poroča kronika tiste dobe.

Romanje bivših vojnih ujetnikov

Okoli stotisoč vojnih ujetnikov iz zadnje svetovne vojne se je udeležilo velikega romanja v Lurd. Vodil ga je prefekt papeške kongregacije za duhovniško vzgojo francoski kardinal Garrone, ki je bil sam vojni ujetnik. Pri procesiji ga je spremljalo 300 duhovnikov, prav tako vojnih ujetnikov.

Tuji misijonarji morajo iz Južnega Vietnama

Potem ko je moral zapustiti Južni Vietnam škof Seitz iz Kontuma in še nekateri drugi misijonarji, prihaja iz Hongkonga vest, da so sedaj prišli na vrsto še drugi tuji misijonarji. Tako so morali zapustiti

Dalat vsi tuji salezijanci, ki so tam vodili semenišče. Vodstvo tega zavoda je prevzel neki vietnamski škof. Dijaki semenišča so ostali. Čas delajo med učenjem in delom, podobno kot na Kitajskem.

Prav tako so vsi Evropejci zapustili Danang in se zatekli v Hongkong. Pričakujejo, da kmalu pride vrsta tudi na vse tuje misijonarje v Saigou in okolici. V Saigou je tudi misijonar Andrej Majcen. Verjetno bo moral tudi on zapustiti to svojo dosedanjo misijonsko postojanko. Vse misijonske šole so že podržavili.

Manj bogoslovcev v Avstriji

V vseh devetih avstrijskih škofijah je letos 376 bogoslovcev, to je 15 manj kot lani. Leta 1970 jih je bilo še 449. Osip je znan: 20 odstotkov. V celovski škofiji se je letos prijavilo za bogoslovne študije 6 maturantov; eden je Slovenec: Stanko Olip iz Sel. V celoti ima celovška škofija 34 bogoslovcev, največ v Avstriji pa Linz: 77. Sledita Dunaj in Gradec s 64 bogoslovci.

Ozadje stalnega nasprotovanja

Številnim slovenskim ljudem nikakor ni jasno, zakaj je postala ravno Slovenska skupnost v zadnjem času predmet zaostrenih napadov in pritiskov s strani italijanske komunistične stranke (PCI).

Zakaj ravno Slovenska skupnost, ki sama po sebi ne pomeni v državnem merilu nikake posebne politične sile in tudi ne zastopa velikega kapitala, proti kateremu bi se v prvi vrsti morale boriti stranke, ki se oklicujejo za proletarske?

V čem je Slovenska skupnost na poti komunistični partiji?

Splošno je znano, da združuje PCI tudi velik del slovenskih članov in pobere tudi precejšen del slovenskih glasov. V sled tega je prisiljena kazati vtis, že zaradi samega obstoja samostojne slovenske politične organizacije, da ji gre tudi za slovenske zadeve.

Seveda pa italijanska komunistična stranka sama od sebe nikoli ne postavlja nasproti pristojnim organom zahtev po jezikovni in narodni enakopravnosti slovenskih ljudi v deželi, ampak vedno šele potem, ko je Slovenska skupnost že podzvela prve korake in prebila nacionalni led.

S tem skuša italijanska komunistična partija ubiti dve muhi na en mah, pričarati svojim slovenskim privrzcem, ki so napredno usmerjeni, vzdušje, da ostaja zvesta mednarodnim in narodnim idealom. Po drugi strani pa se v slovenskih zahtevah noče »prenašati«, ker bi si ne zaprla rada poti do nacionalno usmerjenih meščanskih slojev.

Zaradi obstoja samostojne slovenske politične organizacije je torej komunistična stranka prisiljena igrati dvojno igro. Zaradi te obstaja zanjo nevarnost, četudi zaenkrat samo teoretična, da se ji del slovenskih glasov odtegne, ko bo spregledal njeno dvojno taktiko. Zaradi te slovenske politične organizacije se mora potem vsaj formalno pridruževati zahtevam po slovenski enakopravnosti, s čimer njena lastna nacionalna usmerjenost pred meščanskimi krogi ni dovolj prepričljiva, da bi si jih mogla pridobiti.

S tem pa postane jasno, kakšno politično težo, bolje rečeno, idejnopolično, pomeni nastopanje samostojne slovenske politične organizacije.

Pod okriljem »velikih« italijanskih med-

Razgovor z mladima laičnima misijonarjema

V prejšnji številki smo v članku »Država v osrčju Afrike« omenili, da na misijonski postojanki Embu v Keniji, za katero skrbi tržaška škofija, delujeta tudi dva Tržačana laika. Sta to mlada zakonca Donato in Mariuccia Cordi.

Letošnje poletje sta se po dveh letih delovanja na misijonski postojanki vrnila v Evropo, a 5. septembra zopet odletela v Kenijo. Dan pred odhodom ju je obiskal naš sodelavec Aleksander Mužina ter imel z njima razgovor, ki ga danes objavljamo. V drugo je z njima odpotovala tudi prikupna hčerka.

Kako pa ji je ime?

Marta. Dve leti ima in se med kikuyu otroki prav dobro počuti. Saj ji govoriča, v kolikor tak otrok lahko govori, ne dela težav. Vendar za tamkajšnje ljudi Marta ni Marta, ampak Wagnaga, tj. deklica, rojena pod goro Kenia. Marta je namreč prva bela deklica, ki je zagledala luč sveta v tem delu Afrike.

Koliko Evropejcev pa vas deluje v župniji?

Upravljajo jo trije duhovniki, vsi Tržačani, ki so prišli sem nekaj časa pred nama. Pomaga pa jim pet laikov, od katerih so trije Tržačani in dve dekleti iz Milana.

Kdaj in zakaj sta se odločila za Kenijo?

Še pred poroko sva bila člana raznih katoliških organizacij, v katerih smo veliko govorili o podhranjenem svetu. To naju je tudi zblížalo, da sva na to veliko mislila in se nazadnje tudi odločila, da se predava v službo zapostavljenih. Vedeti morata, da je name vplival zgled brata duhovnika, ki že veliko let misijonari v Braziliji in katerega sem tam tudi obiskal.

Po zakonski zvezi, ki sva jo sklenila v prečudoviti cerkvi na Pesku, sva se za nekaj časa, približno leto dni, ustanovila v Gropadi, kjer je bila vsa najina skrb obrnjena na priprave za misijonsko službo. Najino prvo gnezdece sva zapustila in se preselila v kraj blizu Vicenze, kjer sva se izpopolnjevala v jeziku in v tem, kar bi nama utegnili koristiti pri delovanju med preprostimi ljudstvom — med kikujji.

Končno sva odletela z zrakoplovom iz Ronk do Rima in od tam v Nairobi. Pot

sama iz kenijske prestolnice do misijonske postaje pa je bila na vozilu (roverju) navdse razburljiva, ker tam ni tako vzdrževanih cest kot pri nas in sreča skoraj na vsakem koraku razne nevarnosti. Na misijonski postaji sva se še kar kmalu prilagodila. V oskrbo so mi bili dani dečki, ki naj bi jih izučil predvsem koristnih vsakdanjih opravil in nekaj obrtništv. Mariuccia pa se je takoj podala na delo z deklicami.

Sta pri tem delu naletela na velike težave?

Vsak začetek je težak. Pri tem ljudstvu je še dvakrat težji, zakaj težko je (in naravno!) to ljudstvo vskladiti z duhom današnjega časa. Vedeti moraš namreč, da je vsa njihova skrb obrnjena na to, da srečno preživijo tisti dan, za jutri pa bo, kar bo. Manjka jim mračtovalnega sistema, manjka jim podjetnosti; sicer pa jim država kaj malo nudi. Vendar nam je v tem kratkem času uspelo toliko zbuditi zanimanje za razna obrtniška dela, da smo mogli usposobiti nekaj mladih domačinov, da kolikor toliko vodijo šole za poklicno usposobljenost.

Križ pa je z dekleti, ali bolje rečeno, je bil z dekleti. Žena je tu še zelo zapostavljena in pravi suženj moza (o navdaš in običajih pri kikujjih bom naknadno še kaj poročal). Z nezaupanjem so sprejele naš prihod in odprtje šole. A sčasoma so z obiskovanjem tečajev dobile zaleta in zdaj že kar tekmujejo v izpopolnjevanju.

Kaj pa šole, to je šolski prostori, prostori za vadbe in izpopolnjevanje?

Zivimo v precejšnji nadmorski višini (2000 m) kjer je podnevi kar znosno, čeprav smo pod samim ekvatorjem. Ponoči pa je skoraj mraz in zato morajo biti stavbe kar dobro zgrajene. Kot povsod nam tudi tu manjkajo gnotna sredstva in tudi delovna sila. Sami moramo delati, nadzirati dela, biti prisotni povsod. Vse to pa radi delamo in s tem dajemo zgled, kako se otresti neke apatičnosti, ki se drži tega ljudstva.

Nekaj že imamo, a nujno moramo dograditi še šolske prostore za ženski oddelki srednje šole. Emancipiranje ženske je tu žgoč problem; in te hočejo prav s šolo priti v korak z moškimi spolom in jim biti enake.

Manjkajo nam prostori tudi za moške, kjer bi jih usposabljali za poklic. Pozivamo zato tudi vas, ki te vrstice berete, da nam pomagate, čeprav vemo, da imate tudi veliko slovenskih misijonarjev, ki delujejo v afriškem svetu in imajo tudi oni skoraj enake probleme.

Kako pa je s socialnim skrbstvom in z bolnišnicami?

S to rečjo je pri nas tudi velik križ. Velikih bolnišnic tu ni, a bolnikov je zelo veliko. Socialno skrbstvo je še v povojih; bolnišnica pa tu ni mnogo. V naši oskrbi je bolnišnica »Consolata«. V domovino sem se vrnil nekaj zaradi tega, da obiščem svojece, a moja prvenstvena skrb je bila, da se nekoliko usposobim pri primariju okulističnega oddelka v Tržiču prof. Stagniju za asistenta v taisti bolnišnici. Javno mu tu izreklam zahvalo za vse, kar je ta dobrosrčni profesor storil meni in našim sirotam v Afriki, kot tudi naj mi bo tu dovoljeno, da se zahvalim za vso gnotno pomoč msgr. Bottizzerju.

Vračata se v Afriko med kikujce; kako dolgo bosta tam?

Za zdaj sva določila, da bova ostala do vključno leta 1977. Potem pa bo že Bog poskrbel za nadaljnjo odločitev. Sklenila sva dati temu ljudstvu to, kar je prvenstveno potrebno, da se osvesti, da ima svoje šole, zdravstvene ustanove in predvsem, da vzgojimo domači rod, ki bo sam kasneje vse to vodil. Tu smo tudi, da državi zbudimo nekoliko vesti, da temu ljudstvu priskoči na pomoč, ker so tudi oni del družbe, del države. Ko bova videla, da sva k temu zadostno pripomogla, bova imela zavest, da najina žrtev ni bila zaman.

***

Zaželel sem jima skupno s hčerko srečno pot in koristno delovanje med kikujji. Naprosil sem ju istočasno, da se tu pa tam oglasita in povesta, kaj se dogaja novega pod visokim pobožjem gore Kenia.

KRATKE NOVICE

Začetek gradnje jugoslovanskega naftovoda

Začela se je gradnja prvega jugoslovanskega naftovoda, ki bo povezoval Jadransko in vzhodnimi predeli države ter z Madžarsko in Češkoslovaško. Pred koncem leta bodo začeli graditi priključek, ki bo povezoval otok Krk z Reko in bo dolg več

kot 11 km.

Celotni naftovod bo dolg 736 km. Začetna postaja bo v Omišlju na Krku, nadaljevala se bo pa proti vzhodu preko Siska, Bosanskega Broda do Novega Sada in Pančeva in nato naprej proti meji med Jugoslavijo in Madžarsko.

Prva faza gradnje bo stala približno 270 milijard lir, finansirali pa jo bodo med drugim s krediti, ki jih bodo dali Libija, Kuwait, Svetovna banka, Češkoslovaška in Madžarska.

Povečanje brezposelnosti v Furlaniji-Juljski krajini

Brezposelnost v Furlaniji-Juljski krajini je v letu dni narasla za več kot 16 odstotkov. Kot je razvidno iz podatkov deželne urada za delo, je ob koncu letošnjega avgusta iskalo zaposlitve 15.257 oseb, v istem obdobju 1974 pa 13.717.

Brezposelnost se je povečala v vseh štiri pokrajinah dežele: v Trstu je število nezaposlenih naraslo od 3.175 na 3.858, v Gorici od 1.640 na 2.031, v Vidmu od 5.113 na 5.532 in v Pordenonu od 3.855 na 4.610.

Najbolj prizadet je industrijski sektor, v katerem se je število zaposlenih zmanjšalo za približno polovico od tistih, ki iščejo zaposlitev in se še niso vpisali v seznam deloiskalcev.

Furlanija-Juljska krajina na prihodnjih veleseljnih

Na sestanku pristojnih strokovnjakov, ki mu je predsedoval deželni odbornik za industrijo in trgovino Stopper, so razpravljali o programu sodelovanja dežele Furlanija-Juljska krajina na mednarodnih veleseljnih v prihodnjem letu.

Program predvideva sodelovanje na sejmiskih prireditvah v Ljubljani, Celovcu, Zagrebu, Dunaju, Gradcu in Münchnu. Deželna ustanova bo zastopana na veleselju v Münchnu zaradi tradicionalnih prometnih tokov med Furlanijo-Juljsko krajino in Bavarsko.

S svoje strani pa je Avtonomna ustanova tržaškega pristanišča poudarila potrebo, da bi dežela bila zastopana na sejmju v Hamburgu, ki je specializiran na temo »Prevozi in mednarodni promet«.

Novi zakon

(nadaljevanje s 1. strani)

POMEN NOVE ZAKONODAJE IN DOPRINOS KRŠČANSTVA

Če sloni zakonska zveza na ljubezni, je vsaka zakonodaja odveč; če v družini gospodari sebičnost, jo bodo pravila s težavo odpravila. Družina je namreč težko dosegljiva ustanova. Podobna je otoku sredi morja in njeni globoki temelji spadajo v svet čustev, nagonov, morale, vere in ne v svet prava.

Družina ohranja od davnih časov svojo veljavo in trdnost, veroizpovedi so jo posvetile in s krščanstvom se je zakonska zveza povzdignila v zakrament. Kdor se družine kakorkoli dotakne, mora pričakovati trd odpor.

In vendar je potrebno, da se v presledkih poglobimo v ustroj družbene celice in s sredstvi, ki jih ima demokratična družba na voljo, skušamo reševati nova in drugačna vprašanja. Vsaj za Italijo velja, da se je Cerkev pred posvetno oblastjo osvestila, da vdolgo družinske odnose preveč dogmatična in malo človeška prava.

Novo pot je pokazala konstitucija Gaudium et spes in njenih izsledkov se je večkrat polastil tudi civilni zakonodajalec v zadnji reformi. Po omenjeni konstituciji sta deležna mož in žena enakega dostojanstva, ki se izraža v medsebojni ljubezni.

Ta ljubezen se tudi izkazuje na različnih načine pri različnih ljudstvih in v različnih dobah: ima pa zaslugo, da po njej postane družina jedro radosti, ki je potrebno za pravilen razvoj človeške osebnosti. V družini se srečuje več generacij, ki si prizadevajo, da bi skupno dosegle popolnejšo modrost in vskladile pravice vsakega človeka z zahtevami družabnega življenja. Na ta način bo ostajala družina pravi temelj družbe.

D. COTAR

Didaktično področje pri Sv. Jakobu v Trstu

Didaktično področje pri Sv. Jakobu v Trstu obsega pet šol v samem središču ali v neposredni bližini mesta: Sv. Jakob, šola »Dragotin Kette«, šola v ulici Donadoni, šola v Skednju in šola pri Sv. Ani. Te šole je v minulem šolskem letu 1974-75 obiskovalo 195 učencev. Učnih moči je bilo 21 in 4 veroučitelj, potem tajnik in ravnatelj. Število neučnega osebja je bilo šest.

Stanje na teh šolah je bilo vse prej kot zadovoljivo. Stavbe stare, higienske naprave zastarele, pomanjkljive ali nezadostne. Na splošno manjkajo prostori. Najprej učilnice: v ul. Donadoni je en razred premeščen v župnijsko stavbo, v Skednju je izmenični pouk; manjkajo prostori, kamor bi spravljali in shranjevali šolska učila in didaktične pripomočke, manjkajo telovadnice. Stranišča so v zelo slabem stanju, zamazane in nepobeljene učilnice, čiščenje je površno in nezadostno.

Ze več let smo pošiljali vloge na pristojne oblasti, da bi odpomogle temu nevdružnemu stanju. V teku šolskega leta so občinska podjetja, ki skrbijo za vzdrževanje stavb, po dolgem moledovanju in premostitvi zapletenih birokratskih zaprek vendarle dobila nalogo, naj popravijo stranišča pri Sv. Jakobu in v ul. Donadoni (tu so naredili dela samo polovično) ter so prepleškala šolske prostore (delno) pri Sv. Jakobu, kjer smo po prizadevanju staršev dobili še eno učilnico. Pristojne oblasti so nam obljubile tudi prepleskanje učilnic pri Sv. Ani in dodelitev novih klopi za šolo v Skednju.

Natančno je bil izveden in urejen inventar vseh učil, tako da smo lahko ugotovili velike pomanjkljivosti, ki tarejo našo šolo.

Delo sveta. Takoj na začetku se je pokazala potreba po sestavi pravilnika, ki naj ureja delovanje izvoljenih organov ter odnose do šolskih oblasti, kakor do staršev in učencev. S posebno resolucijo je svet zahteval samostojne šolske okraje za slovenske šole v deželi.

Ob izgedu fašističnih skrajnežev na slovenske šole je svet poslal pristojnim oblastem protestno resolucijo, ki zahteva varnost in zaščito naših šol ter prosvetnih ustanov.

Svet se je zanimal na splošno za razvoj šole. Konkretno je podprl vse pobude, ki so stremele po čim popolnejšem delovanju šole: pri Ljudski univerzi je dosegel, da se v prihodnjem šolskem letu razpišejo tečajji iz likovnega pouka, podprl je tudi vsakovrstne pošolske dejavnosti.

Ob tridesetletnici osvoboditve je pomagal šolskemu osebju pri obisku spomenika žrtve nacifašizma v Rižarni in je dal pobudo za vse ostale kulturne in športne dejavnosti, ki so jamstvo za razvoj in blaginjo naše šole.

Zahteve za bodočnost. V smislu novih odlokov je nepojmljivo, da en sam ravnatelj skrbi za dve didaktični ravnateljstvi, ki praktično objemata vse mesto, namreč šentjakobsko in svetoivansko z devetimi šolami. Zato zahtevamo, da se čimprej razpiše natečaj za vsa slovenska ravnateljstva naše dežele, toda istočasno, da se takoj imenuje namestnika za vsako ravnateljstvo posebej, dokler ne bo izpolnjeno mesto po natečaju.

Posebno hvalevredna je bila pobuda o psihopedagoški službi, ustanovljeni letos. Prav te dni pa smo zvedeli, da so to službo ukinili. Zato svet poziva šolsko skrbništvo, da takoj obnovi to prepotrebno službo, ki naj ne bo omejena, kakor v preteklosti, na neznaten čas. Njeno poslovanje se je namreč začelo sredi šolskega leta in se je končalo še preden bi se lotila resnejšega dela. Šolsko skrbništvo naj z ustreznimi podporami omogoči trajno delovanje tega socialnega aparata, ki ni samo potreba posameznikov, ampak nujna današnje družbe.

Svet nadalje upa, da bo nakazilo, ki ga bo šolsko skrbništvo dalo v bodoče šolam našega didaktičnega ravnateljstva, lahko zadostilo potrebam naših šol (doslej je bil ta znesek naravnost smešen za kritje teh potreb).

Obsojamo pa tak način nakupovanja, ki nas sili, da se poslužujemo le določenih trgovin, kar zavira naglo rešitev vlog in sili k dražjim nakupom, ki so včasih še slabše kakovosti.

Svet zahteva, da so vse uradne listine, kakor tudi dopisovanje med šolskimi oblastmi in svetom v slovenskem jeziku.

Na koncu še enkrat pozivamo šolske oblasti na nujno zahtevo po samostojnih šolskih okrajih za slovenske šole v naši deželi.

Predsednik ravnateljskega sveta

Slovenščina za Italijane?

Tržaški »Il Meridiano« je v zvezi z možnostjo za pouk slovenščine tudi v italijanskih šolah objavil dopis neke učiteljice, čigar vsebina ne more biti nezanimiva tudi za slovensko javnost. Takole pravi:

»Po mojem se vprašanje postavlja drugače. Slovenščino ne gre postavljati na isto raven z drugimi tujimi jeziki, kajti za nas Tržičane ni tuj, ampak »naš« jezik, jezik našega okolja. Je jezik našega soseda, jezik ljudi na kraški planoti, bil je prevladujoč jezik v naseljih mestnega obrobja v prvih desetletjih našega stoletja, prej ko so se razmahnile nove gradnje na tem področju (Barkovlje, Skednj, Sv. Ivan, Lonjer...). Za mnoge od nas je to jezik matere ali starega očeta, čeravno ga v družini ne govorijo več. Zato je treba jemati slovenščino kot pomembno prvo v preučevanju našega okolja, skupaj s krajevno kulturo, ljudskim izročilom itd. V mestu kot je Trst, kamor so se zaradi zaposlitve v preteklosti priseljevali kmetje s Krasa (pa tudi iz Furlanije, iz Apulije in od drugod) je sprejem ponašanja, kot ga je narekovalo prevladujoče okolje krajevnega meščanstva, pomenil za mnoge izgubo osebne kulture in družbene identitete in se mi zdi zato, da je takšno odkritje in ovrednotenje kulturnih, narodnostnih in družbenih korenin potrebno.

Treba bi bilo torej začeti z delom že v osnovnih šolah, v primestju že v prvih letnikih, v mestu pa vsaj v naslednjih in nadaljevali v nižjih in višjih srednjih obvodno večjem poglobljanju poznavanja te strani tržaškega življenja, ki naj obsega vse, kar je slovenskega (jezik, zgodovino, kulturna izročila, pesmi...).

V osnovnih šolah bi se moralo začeti s poučevanjem o družinskem in družbenem okolju, ki nas obdaja. V osnovni šoli v Barkovljah npr. ni mogoče napraviti »raziskave okolja« ali zgodovine mestnega predela, ako v kraju spregledamo prisotnost slovenske skupnosti. Ze če povprašamo župnika ali starejšega Barkovljana, pride na dan stvarnost slovenske

Msgr. Cocolin na prazniku sv. Justa

Kot vsako leto je tudi letos Trst slovensko proslavil 3. novembra praznik svojega zavetnika sv. Justa. Letos je dobil ta praznik še posebno svečano obeležje, saj se je v tržaški stolnici predstavil vernikom novi apostolski administrator goriški nadškof msgr. Cocolin. Prišel je v spremstvu bivšega tržaškega škofa msgr. Santina, za katerega so pripravili poseben prostor ob oltarju. Stolnica je bila nabito polna.

V pridrigi je msgr. Cocolin omenil, da mu daje evangeljsko sporočilo pogum in gotovost, da se bo dalo premagati težavni položaj in razdeljenost, v kateri živijo premmogi in katerih resničnost on sodoživlja.

Nato se je spomnil svojega predhodnika na sedežu sv. Justa. »Znano nam je — je dejal —, koliko ga je stala ta odpoved, vemo pa tudi, koliko vrednost ima pred Gospodom.« Pozdrav je razširil na duhovnike, vernike in zastopnike oblasti.

Msgr. Cocolin je nato govoril o sedanjih časih, polnih kipenja pa tudi velikih upov.

Cerkev je na znamenja časov pozorna in odločena pomagati človeštvu v njegovem pristnem napredku. Jasno je, da krajevna Cerkev pri tem naporu ne sme biti odsotna.

Končno je goriški nadškof omenil politične pretrese, ki so globoko prizadeli tržaško občestvo. Kot kristjani ne moremo biti brezbržni do dogajanja, pri katerem smo soudeleženi. »Ne pozabimo, da je pred našo škofijsko skupnostjo velika odgovornost, kako rešiti probleme, v katere je zapletena. Naj bi goreča zavzetost tržaške Cerkve postala resnična luč, upanje in gotovost za vse!«

Nova knjiga o Opčinah

V sredo 29. oktobra je bila v prostorih prosvetnega doma na Opčinah predstavljena knjiga, ki so jo vaščani že dolgo nestrpno pričakovali. To je knjiga »Vas, ljudje in čas«, ki je izšla te dni v založbi ZTT.

Kot pove podnaslov, je to zgodovina Opčin, vendar je ob tem še nekaj več, saj osvetljuje vas z vseh mogočih strani. K nastanku tega dela je pripomoglo več vaščanov, še več jih je zbiralo gradivo in podatke. Poleg zgodovine nam torej nudi knjiga tudi dragoceno etnografsko gradivo, ki bi sicer prešlo v pozabo. Knjiga obsega nad 300 strani, je opremljena s številnimi fotografijami in se že na zamaj lepo predstavlja bralcu.

»Vas, ljudje in čas« je, kot rečeno, sad skupinskega dela. Glavno zaslugo za nastanek te knjige pa ima Angel Vramec, po domače Mežnarjev, ki je bil njen glavni pobudnik in ki je vanjo vložil največ truda.

Da je vladalo na Opčinah veliko zanimanje za knjigo, je izpričalo veliko številnih vaščanov, ki so prišli na predstavitev. Na večeru so sodelovali tudi moški pevski zbor Tabor ter ansambel Taims.

Knjiga o planinskih poteh

Poleg Pahorjeve knjige »Zatemnitev«, o kateri smo že poročali, je izšla v Trstu še druga knjiga: »Vodnik po planinski poti SPD Trst«, ki opisuje planinsko pot s tromeje pri Trbižu do tržaškega Krasa, ki so jo markirali člani Slovenskega planinskega društva v obdobju 1968-1972.

To pot, imenovano tudi vertikalna, so uradno odprli 5. oktobra letos. Deli se na pet odsekov, ki nosijo ime po moških, ki so važni za naš alpinizem — izjema je le tretji odsek. Od severa proti jugu hodimo po poti dr. Alojza Dolharja, dr. Henrika Tume, Martina Čedermaca, dr. Klementa Juga, Zorka Jelinčiča.

Opise poti so pripevali Stefan Bratož, Rafko Dolhar, Sonja Mašera in Slavko Tuta, vse pa je uredil in dopolnil Boris Sancin. Knjiga je opremljena z zemljevidi, ki prikazujejo potek poti, ter ima nekaj belih strani, ki so namenjeni pečatom in beležkam.

bilo prav, da bi pristojne kulturne ustanove podprle prevajalno in založniško dejavnost iz obeh v oba jezika?

Trstu se ponuja edinstvena vloga središča dveh dejavnih kultur, res vseevropsko poslanstvo. Vprašanje je samo, ali jo bo mesto znalo izkoristiti ali pa bo spet zamudilo priložnost, kar seveda ne bi bilo prvič.

Kamenčki

Kadar se farizeji oglasijo

Kot znano so ruskemu znanstveniku Andreju Saharovu podelili letos Nobelovo nagrado za mir. Podelili so mu jo ne kot znanstveniku, temveč kot človeku. S tem so hoteli dati priznanje pogumemu možu, ki se že skoro deset let bori za to, da bi sovjetski režim spoštoval osnovne človeške pravice sovjetskih državljanov.

Saharovu ne gre za kako protirevolucijo, da bi se zamenjal socializem s kako drugo obliko družbene ureditve. On sprejema socialistično ureditev družbe, hoče le, naj bi ta družba bila bolj pravična, bolj človeška. Saj je socializem zaradi ljudi in ne ljudje zaradi socializma.

To seveda ne gre v račime naslednikom Stalinove diktature. Zato so divje jezni na Saharova in na švedsko Akademijo znanosti, ki je Saharovu podelila Nobelovo nagrado. V tej jezi je glasilo sovjetskih sindikatov »Trud« objavilo strupen napad na Saharova. Očita mu, da se je prodal zapadnemu svetu za 30 denarjev kot Judež.

Sindikalnemu glasilu so se pridružili nekateri kolegi Andreja Saharova, člani Sovjetske akademije znanosti in umetnosti, kot je Saharov sam. Teh »junakov« je bilo 72, ki so podpisali obsodbo Andreja Saharova.

Nekaj dni nato je pa druga skupina akademikov, sicer manjša kot prva, podprla Saharova in mu v posebnem dokumentu izrazila svojo solidarnost. Saharova je podprlo tudi posebno mednarodno sodišče v Kopenhagnu (Danska), ki je na podlagi izpovedi prič razpravljalo o preganjanju izobražencev v Sovjetski zvezi in jo obsodilo.

Kot je videti, tudi sovjetski komunisti poznajo evangelij. Zato bi lahko tudi vedeli, da nastopajo v njem farizeji in veliki duhovniki, ki so Sina človekovega obdolžili, da »hujska narod« (Lk 23, 6), in menili, da je zaradi tega »boljše, da eden umrje za ljudstvo« (Jan 11, 50). Videli bi, da so oni sami živa kopija nekdanjih farizejev in velikih duhovnikov. Sovjetski akademiki, ki so Saharova obsodili, pa bi v evangeliju videli, da so še drugi pred njimi kričali: »Križaj ga, križaj ga.«

Torej nič novega pod soncem, kot pravi Salomon.

(r+r)

★

Prezzi fissi - fiksne cijene

Takšen napis lahko preberemo v samopostrežni trgovini s čevlji na Corso Italia, 49 v Gorici, ki naj bi bil dvojezičen. To seveda tudi je, le da je italijansko-hrvaški. Nepoučeni bi mislili, da mogoče živi v Gorici hrvaška manjšina, kar seveda ne drži. V Gorico tudi ne hodi več hrvaških kot slovenskih kupcev z onstran meje. In poleg tega je Gorica tudi kraj, ki je bil stoletja središče dežel Goriški, ki je imela italijansko in slovensko prebivalstvo. V mestu je slovenska skupnost tudi danes dejavno prisotna.

Ob vsem tem more biti omenjeni napis v trgovini na Korzu za slovenske kupce s tostran in z onstran meje edinole žaljiv, saj ni mogoče misliti, da se danes trgovski krogi slovenščine bojijo.

—fs

Novi svetovni dan miru

1. januarja 1976 bomo že desetič praznovali svetovni dan miru. Geslo tega dneva bo to pot »Orožje miru«. Pri tem ni mišljena oborožitev s smrtonosnimi sredstvi, temveč splošna razorožitev od starega in novega orožja.

tako da nas je naslednje jutro Stuttgart pozdravil s kislim obrazom. Pršilo je in čez mesto so se valile megle.

Kljub temu smo si zaželeli videti Stuttgart s televizijskega stolpa, ki se dviga na griču nad mestom. Kako gosta je bila megla, priča dejstvo, da smo se ustavili skoro pri vnožju stolpa ne da bi ga opazili. Pa smo se kljub temu namaj povzpeli. Sprejel nas je oster veter, ki nam je za hip odgrnil megleno kopreno in nam tako dal videti Stuttgart iz ptičje perspektive.

UNIVERZITETNO MESTO TUBINGEN

Kaj posebnega nam Stuttgart ni mogel pokazati, saj je mesto brez zgodovine. Zato smo pa tem več pričakovali od obiska mesta Tübingena, ki leži 40 km jugozahodno od Stuttgarta. Ne samo da je Primož Trubar v Tübingenu tiskal svoje prve knjige v slovenščini, blizu mesta v kraju Dendingen je tudi preživel zadnja leta svojega plodovitega in mestoma razburkanega življenja (1566-1586).

(Drugič naprej)

JOZE JURAK

Ekumensko potovanje po južni Nemčiji

(8)

Tožil ga je škof iz Freisinga, škof iz Salzburga je procesu predsedoval, škof iz Passaua pa je bil najbolj divji in je sv. Metoda najbolj sramotil. Zato sklepajo nekateri, da je on po obsodbi sv. Metoda sprejel v varstvo in ga dal zapreti v samostan v Ellwangu, ki mu je bil prej za opata. Kot znano, je sv. Metod prišel iz ječe šele na energično zahtevo papeža Janeza VIII., ki je zagrozil bavarskim škofom s hudimi kaznimi, če ga ne izpuste.

Naj bo mesto Ellwangen res kraj Metodove ječe ali ne, misel, dati sv. Metodu zadoščenje s strani nemškega prebivalstva, čeprav po tolikih stoletjih, je brez dvoma hvalevredna in dela čast vodstvu občine Ellwangen, ki je misel na zadostilno ploščo sprožila in jo tudi izvedla.

Od tedaj niso več redki obiskiskupin

iz Slovenije v Ellwangu. Zupan te skupine rad pozdravi, če je le mogoče. Tudi z našo se je žele srečati, toda v zadnjem trenutku je moral iti drugam. Tako nam je po pastoru Lotseju izrekel dobrodošlico in se zahvalil za obisk.

V STUTTARTU

Po postanku ob reliefni plošči smo se prisrčno poslovili od obeh duhovnikov, župnika Zierleina in pastora Lotseja. Bili smo jima hvaležni, da sta nam omogočila tako prijetno ekumensko srečanje in da smo mogli znova doživeti navzočnost Kristusa, ki družji vse kristjane v eno skrivnostno telo.

Ker je bilo sonce že kar nizko na obzorju, ni bilo več kaj postajati, kajti pot v Stuttgart, kraj našega prenočevanja, je bila dolga slabih sto kilometrov in smo zanjo potrebovali dobri dve uri vožnje. Tako smo v mesto prispeli že v polni temi in se začeli prebijati skozi mestne ulice proti našemu hotelu, Wartburg hospice.

Stuttgart je danes eno najpomembnejših industrijskih središč Zah. Nemčije, poln

Mesto Tübingen s cerkvijo sv. Jurija in z reko Neckar, ki ga ovija

tujih delavcev, med njimi Jugoslovancev, ki pomagajo Nemcem ohranjati njihovo

Letošnji Vsi sveti in praznik rajnih

Dopolodne 1. novembra na praznik Vseh svetnikov so se ob 10.30 zbrali na goriškem pokopališču zastopniki v Zvezo slovenske katoliške prosvete včlanjenih društev in skupin ter položili šopke cvetja na grobove zaslužnih mož. Molitve je opravil dr. Oskar Simičič, moški zbor »M. Filej« pa je občuteno zapel nekaj žalostink na grobu Lojzeta Bratuža, Mirka Fileja in Emila Komela.

Popoldne ob 3. uri je goriški nadškof v koncelebraciji z mestnimi župniki opravil v pokopališki kapeli sv. maša.

Na dan rajnih 2. novembra pa je za številno stopstvo vseh katoliških organizacij in ustanov obiskalo grobnico v Gonarsu. Tam so položili venec ZSKP ter v imenu vseh pomolili za žrtve vojnih let, zlasti še za tiste, ki so v Gonarsu našli svoj zadnji dom.

V petek 31. oktobra popoldne je deželno tajništvo Slovenske skupnosti položilo vence v Rižami, v Sovodnjah in v Gonarsu ter tako dostojno počastilo spomin vseh žrtev zadnje vojne.

Izjava svetovalcev Slovenske skupnosti v Doberdobi

Na zadnji seji občinskega sveta v Doberdobi, ki je bila v torek 28. oktobra, so svetovalci Slovenske skupnosti predložili naslednjo izjavo:

V zvezi s proglašeno stavko proti ukinitvi IV. razreda trgovske šole s slovenskim učnim jezikom v Gorici, proti neobčutljivosti pristojnih organov za potrebe po ustreznih šolskih poslopih za slovenske šole in za samostojno slovenski šolski okraj izražamo prizadetim ravnateljstvom, šolskim odborom, sindikatu, dijakom in njihovim staršem svojo solidarnost in pričakujemo, da bodo pristojne oblasti podvezle vse potrebne ukrepe, da se premostijo nerazumljive ovire za rešitev kritičnega stanja slovenskih šol, ki negativno vplivajo predvsem na študirajočo mladino, na njeno oblikovanje in poklicno usposabljanje.

Pozivamo občinski odbor, da nujno podvzame vse potrebne ukrepe, da se čimprej rešijo vsi problemi, ki se tičejo slovenskega šolstva s posebnim ozirom na nujno in neizogibno potrebo po gradnji ustreznega

ga šolskega poslopja za šoloobvezno mladino in potrebe enotnega urnika za isto.

Ko jemljemo kot pozitivno dejstvo na znanje, da je pokrajinski enotni sindikat izrazil svojo solidarnost s proglašeno stavko, obžalujemo, da ni isti izvedel proglasitve širše stavke v zvezi s tako važnim vprašanjem, ki od blizu zadeva tukajšnje prebivalstvo in prinaša študirajoči mladini velike težave, zlasti tisti iz družin slovenskih delavcev, ki so med drugimi vključeni v državne sindikalne organizacije.

Knjižni dar 1976 Goriške Mohorjeve družbe

Za leto 1976 je Goriška Mohorjeva družba pripravila izredno zanimivo knjižno zbirko in sicer:

1. Koledar 1976
2. Jožko Kragelj: »Moja Tolminska« - Zbirka črtic z originalnimi ilustracijami Toneta Kralja
3. Andrej Kobal: »Svetovni popotnik pripoveduje« - 2. del
4. Primorski slovenski biografski leksikon (PSBL) - 2. snopič

KOLENDAR za leto 1976 bo zelo bogat in bo v njem vsakdo našel veliko zanimivega branja. Opozorili bi vas radi na nekatere članke: J. Jurca - A. Velikanje, hajduški pop; J. Markuža - Trubarjeva tiskarna v Urachu; A. Kosmač - Bivši škofijski konvikt v Trstu. Nadalje bomo objavili pisma, ki sta si jih izmenjala F. Bevk ter F. S. Finžgar in v katerih so razne, dosedaj nezane zanimivosti.

Z leposlovnimi črticami so koledar obogatili: Vinko Beličič, Bruna Pertot in Zora Piščanc, s pozicijami pa razni zamejski pesniki. V koledarju bo še vrsta spominskih člankov o osebah, ki so nas v zadnjem letu zapustile ali katerih obletnice obhajamo v letu 1976.

Seveda je to samo bežen pregled vsebine, kajti koledar bo imel prek 200 strani. Omeniti moramo še opremo koledarja, ki je delo mladega tržaškega umetnika in uporablja reprodukcije slikarskih del Toneta Kralja na Primorskem.

Prepričani smo, da bo koledar tudi letos zadovoljil številne prijatelje Goriške Mohorjeve družbe in da bodo ti radi segli po njem pa tudi po ostalih knjigah zbirke za leto 1976.

PASTIRČEK ŠT. 2

En mesec že traja šolski pouk in počasi se naši šolarji navajajo na učenje. Pa tudi njih glasilo »Pastirček« je že kar krepko zastavil svojo pot. Za Vse svete je izšla njegova druga številka, ki prinaša vsakovrstne zanimivosti.

Najprej dve povesti v nadaljevanjih (Junak našega časa in Mladost med gorami), potem pesmi Zore Saksidove in Vladimirja Kosa pa »Pastirčkovo pesem« Dober dan! Stane Vinšek, ki jo je uglasbil Z. Harej.

Iz živalskega sveta je opisan pajek križevca, iz rastlinskega pa zelje. O vremenslovju razpravlja Tomaž, o smučanju pa piše Branko. Prav v začetku je opis meseca novembra-listopada.

»Zalostna pravljica« je naslov zborne recitacije, ki jo je napisala Ljubka Sorli in je prav primerna za domovinske proslave. Nova je rubrika »Svobodna tribuna«.

Modri nosorog poroča o taboru slovenskih goriških skavtov 1975. Ze so se pojavila prva pisma bralcev. Tudi za smeh je nekaj posrečenih šal. Uganke in zanke pa so bile v prvi številki verjetno pretežke, ker jih ni nihče rešil. Morda bodo v tej številki lažje. - Jk

Ugledna družina s tržaškega
Krasa si želi pošteno in prijazno družinsko pomočnico (do 55 let) za oskrbovanje dveh starejših in bolehnih oseb. Plačilo po dogovoru potom Katoliškega glasa, Riva Piazzutta 18, tel. 83177

Bralci pišejo

Dela v cerkvi na Travniku

Pod tem naslovom je gospod S. J. priobčil v Katoliškem glasu dopis, ki ga je napisal ali na svojo lastno pobudo ali po naročilu koga drugega. V njem je potrkal na srca slovenskih vernikov na Travniku, da bi tudi oni s svojim prispevkom pomagali kriti stroške, ki so nastali z velikimi deli pri cerkvi sv. Ignacija v Gorici. **Pravilo! Ker živimo v tej župniji tudi Slovenci, moramo tudi mi kaj žrtvovati za svojo cerkev, v kateri so v veliki meri znoj in žulji naših prednikov.**

Ni pa pravilno, da v omenjeni cerkvi ni nikdar in nikjer nobenega lepaka v slovenskem jeziku, kakor da bi na Travniku ne bilo slovenskih vernikov.

Skupina slov. vernikov na Travniku

Poročila: 7.15 (samo ob delavnikih), 8.15, 11.30 (samo ob delavnikih), 13.15, 14.15, 17.15 (samo ob delavnikih), 20.15 in 22.45.

Dejstva in mnenja: 14.30 (samo ob delavnikih).

Sport: (dnevno) ob 20.00 uri.

Spored od 9. do 15. novembra 1975

Nedelja: 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu. 10.15 Poslušali boste. 11.15 Mladinski oder: »Skrivnost potopljenega zvonika«. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Glasbena skrinja. 13.00 Kdo, kdaj, zakaj. 14.30 Nedeljski vestnik. 15.45 Izbor iz operete »Dežela smehljaja«. 16.00 Sport in glasba. 17.00 »Gizdavki ali Smešni preciozi«. Komedija. 17.50 Nedeljski koncert. 18.45 Folk iz vseh dežel. 19.15 Zvoki in ritmi. 20.30 Sedem dni v svetu. 20.45 Pratika. 22.10 Sodobna glasba.

Ponedeljek: 11.40 Radio za šole. 12.00 Opoldne z vami. 14.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost... 18.30 Radio za šole. 18.50 Baletna glasba. 19.10 Odvetnik za vsakogar. 20.35 Slovenski razgledi. 22.15 Glasba za lahko noč.

Torek: 11.35 Pratika. 12.50 Revija glasbil. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost... 18.30 Komorni koncert. 19.10 Drevo ob Soči. 19.20 Za najmlajše. 20.35 K. Weill: »Beraška opera«. 21.45 Sanjajte z nami.

Sreda: 11.40 Radio za šole. 12.00 Opoldne z vami. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost... 18.30 Radio za šole. 18.50 Deželni koncerti. 19.10 Družinski obzornik. 20.35 Simfonični koncert. 21.30 Filmska glasba.

Četrtek: 11.35 Slovenski razgledi. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost... 18.30 Skladatelji naše dežele. 19.10 Dopisovanje Savio-Cop. 19.25 Za najmlajše. 20.35 »Fontamara«. Dramatizirana zgodba. 22.30 Glasba v razvedrilo.

Petek: 11.40 Radio za šole. 12.00 Opoldne z vami. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost... 18.30 Radio za šole. 18.50 Koncertisti naše dežele. 19.10 Slovenska povojna lirika. 20.35 Delo in gospodarstvo. 20.50 Koncert. 21.20 Nocoj plešimo.

Sobota: 11.35 Poslušajmo spet. 15.45 Avtoradio. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost... 18.30 Simfonična glasba. 19.10 Liki iz naše preteklosti. 19.40 Pevska revija. 20.35 Teden v Italiji. 20.50 »Na konju«. 21.30 Vaše popevke.

LJUBLJANSKA TV

Spored od 9. do 15. novembra 1975

Nedelja: 9.15 »Kolumbovci«. 10.15 Otroška oddaja. 12.05 Nedeljsko popoldne. 16.40 Košarka Industriemontaža: J. Jugoplastika. 18.20 Pionirji letalstva. 20.05 »Gruntoččani«. 21.05 Skadarsko jezero. 21.40 Sport.

Ponedeljek: 17.20 Medvedek Pu. 17.35 Carobna žoga. 18.05 Na sedmi stazi. 18.40 Studij na univerzi: Medicina. 20.05 »Smog«, drama. 21.30 Kulturne diagonale. 22.00 Kratak film.

Torek: 17.30 Avstralske živali. 17.40 Umba kumba. 18.10 Znameniti živalski vrtovi. 21.00 »Prebivalci Hemsaa«, nad.

Sreda: 17.20 Klovni Ferdinand. 18.40 Po sledih napredka. 20.05 »Nepriklajeni«, film. 21.50 Jazz.

Četrtek: 17.30 Serija Bistrooki. 18.20 Tretji svetovni mir. 20.05 »Bitka za ranjenec«. 21.00 Četrtrkovski razgledi. 21.35 Po belih in črnih tipkah.

Petek: 17.25 Hokejisti. 18.10 Studentski oktet. 18.40 Sto let Rdečega križa. 20.05 »Prostor na soncu«, film.

Sobota: 17.00 Skitska grobnica. 17.20 Filmska burleska. 18.05 »Vročje sledi«, mladinski film. 20.05 Življenje je lepo. 21.40 Kojak.

DAROVİ

Za tiskovni sklad: namesto cvetja na grob Antona Košuta darujeta Slavica in Mirko Košuta 2.000; v spomin pok. Gabrijele Kralja, hiša Trebeče 44 5.000 lir.

Za Katoliški dom: V. J. D. 10.000; N. N. 10.000; Marijina družba 10.000; U. Z. 3.000;

ZAHVALA

V visoki starosti 84 let je umrla naša ljubljena mama in nona

Marija Komar roj. Stres

Globoko ganjeni se zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali ob tej težki izgubi in ji pripravili tako lep pogreb. Se posebno se zahvaljujemo darovalcem cvetja in vsem, ki so nam izrazili svoje sožalje.

Gorica, 30. oktobra 1975

Družina Gorjan

V nedeljo 9. novembra ob 17. uri

bo gostoval v STEVERJANU v župnijskem domu pevski zbor iz St. Jakoba v Rožu (Slovenska Koroška) in izvajal

KONCERT NARODNIH PESMI

Dajmo priznanje rojakom s Koroškega z obilno udeležbo!

Proračun občine Sovodnje za leto 1976

29. oktobra se je zbral občinski svet v Sovodnjah, da razpravlja o proračunu za leto 1976. Imel naj bi 126.300.000 lir izdatkov in prav toliko dohodkov.

Novi tajnik dr. Jožko Prinčič je najprej prebral in razložil posamezne postavke proračuna, nato pa je župan Jožef Češut odprl debato o njem.

Prvi se je oglasil svetovalec manjšine, ki jo sestavljajo člani Slovenske skupnosti. Očital je sestavljalcem proračuna, da so poslali svetovalcem le nekaj povzetek proračuna v preučitev, namesto da bi ga predložili v celoti. Tako npr. v povzetku ni postavke o prosti coni. Za razpravo o proračunu je premalo slišati samo branje in razlago župana, tajnika ali še koga drugega. Svetovalec manjšine je še dostavil, da mnoge druge občine, ki so manjše od sovodenjske, drugače predlagajo proračun.

Odgovorili so svetovalci večine. Eden je svetovalcu manjšine očital muhavost, da išče krivca, kjer ga ni. Naj bi se vedel tako kot se je vedel vsa pretekla leta svojega delovanja v občinskem svetu.

V debato je posegel tudi podžupan dr. Venceslav Devetak. Omenil je možnost, da se odpre zasebni tečaj za 4. in 5. razred trgovske šole v Gorici. V takem primeru bo morala sovodenjska občina skupaj z goriško, steverjansko in doberdobsko finančno podpreti ta tečaj, kar pomeni, da bo proračun povečan za dodatno breme.

Po teh posegih je svetovalec Slovenske skupnosti Branko Černic izjavil, da skupina, ki jo predstavlja, ne bo glasovala za proračun, dokler ji odbor ne da zagotovila za bolj odprto in sodobno politiko in se obnem obveže, da bo izvedel vse tiste postopke, ki so nujni. Ti pa so:

1. dokončno je treba rešiti problem telovadnice, ki je nujno potrebna z ozirom na šolsko mladino in uvedbo celodnevne pouka;
2. treba je poskrbeti za slačilnice na športnem igrišču;
3. šolsko poslopje v Gabrjah razpada; zato smo že predložili svoje zahteve za popravilo tega poslopja;
4. potreben je šolski avtobus; celo občine, ki imajo velike finančne primanjkljaje, so si ga oskrbele;
5. potreben je nov oddelek šolskega vrta;
6. zahtevamo, da se razširi cesta na Vrh;
7. postaviti je treba dvojjezične smerokaze tam, kjer ti manjkajo in vložiti zagotnje za deželni prispevek;
8. ker se misli na ustanovitev konzorcija za nižjo srednjo šolo, bi se morale v proračun postaviti tudi zadavne postavke, saj je dobro znano, da je sedanje poslopje nižje srednje šole povsem neprimerno in ne odgovarja svojim namenom;
9. g. župana vprašujemo, kakšno korist je imela sovodenjska občina od tega, da je stopila v konzorcij za industrijsko

cono?

10. vprašujemo nadalje, če je res, da sovodenjska občina ni smatrala za umestno vstopiti v medobčinski konzorcij slovenskih občin za gradnjo doma onemoglih in za tehnični urad;

11. podvzamejo naj se koraki za konzorcij za korektivno telovadbo in za socialno ali zdravstveno asistentko, ki naj bi poznala slovenski jezik;

12. ustvarijo naj se posvetovalni organi za vsako posamezno naselje;

13. v zvezi z manjšinskimi vprašanji smo začudeni, da občinska uprava kljub soglasnemu sklepu občinskega sveta še ni poimenovala ulic po slovenskih možeh;

14. predlagamo, da bi se občinska uprava zavzela za enotni urnik nižje srednje šole.

To je nekaj problemov, o katerih smo mnenja, da jih je treba rešiti ali vsaj o njih razpravljati in ki pogojujejo naš glas.

Na izvajanje Branka Černica je župan Češut dejal, da jemlje povedano na znanje, o predloženih zahtevah pa naj bi se razpravljalo na prihodnji seji. Drugačnega mnenja je bil podžupan, ki je rekel, da bi se dalo na nekatera vprašanja takoj odgovoriti in da zadeva s telovadnico dobro poteka. Vsem je znano, da prejšnja lokacija telovadnice ne ustreza več sedanjim razmeram, zato so v ta namen naprosili arh. Ceja, da napravi ustrezni načrt. Dokler ne bodo znani stroški, seveda občinski odbor te postavke ne more dati v proračun.

Branko Černic je v odgovoru menil, da to še ni ovira, da ne bi v proračun prišla postavka o telovadnici. V odgovor je prejel občitek, da so prišli svetovalci Slovenske skupnosti na sejo naščuvani od ljudi zunaj občine, da razbijajo namesto razpravljajo. Pocen občitek, ki ni noben odgovor.

Župan Češut je hotel to razgredo razpravo čimprej zaključiti, zato je šel prek volje podžupana, ki je hotel dati nekatere možne odgovore in je dal proračun na glasovanje kot ga je sestavil občinski odbor. Sprejet je bil z glasovi večine, svetovalci Slovenske skupnosti pa so glasovali proti.

Sledile so volitve treh preglednikov računov za poslovno leto 1976. Izvoljeni so bili Emil Tomšič, Angel Petejan in Remo Devetak.

Pri slučajnostih je župan prebral dve pismi, ki sta bili poslani na občinsko upravo. V prvem je izražena želja, da bi se tudi otroci z Vrha mogli udeleževati tečaja nemščine, za kar naj bi sovodenjska občina preskrbela potrebni prevoz, drugo pismo pa govori o popravilu šole v Gabrjah. To pismo so poslali starši iz vasi Gabrje. Župan je s tem v zvezi naprosil občinski svet, naj ga delegira, da stori v tej smeri potrebne korake. - R. D.